

Ὁ ἀείμνηστος Ὁμολογητῆς
Μητροπολίτης Φιλάρετος,
Πρωθιεράρχης τῆς Ἐκκλησίας
τῶν Ρώσων τῆς Διασπορᾶς
(†1985)

Κείμενον Α΄

Ἑκκλησις

Πρὸς τὴν Αὐτοῦ Παναγιότητα,
τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην
Κων/λεως (Ν. Ρώμης) κ. Ἀθναγόραν *

Παναγιώτατε·

Ἀπὸ τοῦς ἀγίους Πατέρας ἐκληρονομήσαμεν τὴν ὑποθήκην, ὅπως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τὰ πάντα τελοῦνται κατὰ τὴν νόμιμον τάξιν, ἐν ὁμοφροσύνῃ καὶ συμφώνως πρὸς τὰς ἀρχαίας παραδόσεις. Ἐὰν οἰοσθήποτε ἐκ τῶν Ἐπισκόπων ἢ ἀκόμῃ ἐκ τῶν Προκαθημένων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν πράττη κάτι, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι σύμφωνον πρὸς ὅ,τι διδάσκει ἅπανα ἡ Ἐκκλησία, τότε ἕκαστον μέλος αὐτῆς δύναται νὰ διαμαρτυρηθῇ. Ὁ ΙΕ΄ κανὼν τῆς Α΄ καὶ Β΄ Συνόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει τοῦ 861 ἀναγνωρίζει ἀξίους «τῆς πρεπούσης τιμῆς τοῖς ὀρθοδόξοις» ἐκείνους τοὺς ἐπισκόπους ἢ κληρικούς, οἱ ὁποῖοι ἀφίστανται τῆς κοινωνίας πρὸς τὸν οἰκεῖον Πατριάρχην, ἐὰν οὗτος δημοσίᾳ κηρύττῃ τὴν αἵρεσιν ἢ διδάσκῃ γυμνῇ τῇ κεφαλῇ ἐπ' ἐκκλησίας. Τοιουτοτρόπως ἅπαντες εἴμεθα φύλακες τῆς ἀληθείας τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία πάντοτε ἐφρόντιζεν ἐπιμελῶς νὰ μὴ γίνεταί ἄνευ τῆς συμφωνίας ὄλων οὐδὲν τὸ ἔχον πανεκκλησιαστικὴν σημασίαν.

Διὰ τοῦτο καὶ ἡ στάσις μας ἀπέναντι τῶν πέραν τῶν ὀρίων τῶν

ἐπὶ μέρους τοπικῶν Ἐκκλησιῶν ἐμφανιζομένων διαφόρων σχισμάτων καθωρίζετο οὐχὶ ἄλλως, παρὰ ὡς συμφωνία ὄλων τῶν εἰρημένων Ἐκκλησιῶν.

Ἄν τὸ σχίσμα μας μὲ τὴν Ρώμην πρωταρχικῶς ἔγινεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐν συνεχείᾳ ὅμως τὸ ἀπεδέχθη ὀλοκλήρος ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία καὶ κατέστη ὑπόθεσις ὀλοκλήρου τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου. Καρμμία τοπικὴ Ἐκκλησία κεχωρισμένως – καὶ ἰδιαιτέρως ἢ ὑφ' ὄλων ἡμῶν ἀνέκαθεν ἐκτιμωμένη Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία μας ἔλαβε τὸν θησαυρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας – δὲν δύναται νὰ μεταβάλῃ οὐδὲν εἰς τὸ ζήτημα αὐτό, ἄνευ προηγουμένης συγκαταθέσεως ὄλων. Πολὺ περισσότερον δὲν δυνάμεθα ἡμεῖς, οἱ νῦν διοικοῦντες ἐπίσκοποι, νὰ λάβωμεν ἀποφάσεις μὴ συμφώνους πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῶν πρὸ ἡμῶν ἀγίων Πατέρων καὶ ἰδιαιτέρως – ἐφ' ὅσον τὸ ζήτημα ἀφορᾷ εἰς τὴν Δύσιν – τῶν ἀγίων Φωτίου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Μάρκου Ἐφέσου.

Ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἀρχῶν αὐτῶν, ἡμεῖς ἂν καὶ εἴμεθα ὁ νεώτερος μεταξὺ τῶν Προκαθημένων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀλλ' ὡς Ἀρχηγὸς τοῦ αὐτονόμου ἐλευθέρου τμήματος τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, θεωροῦμεν χρέος μας νὰ διαμαρτυρηθῶμεν ἀποφασιστικῶς ἐναντίον τῆς πράξεως τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος σχετικῶς μὲ τὴν πανηγυρικὴν δήλωσιν ταυτοχρόνως μετὰ τοῦ Πάπα Ρώμης περὶ ἄρσεως τοῦ ἀφορισμοῦ, τοῦ κηρυχθέντος ὑπὸ τοῦ Πατριάρχου Μιχαὴλ Κηρουλαρίου τὸ 1054.

Ἠκούσαμεν πολλοὺς λόγους συγχύσεως, ὅταν ἡ Ὑμετέρα Παναγιότης ἐνώπιον ὀλοκλήρου τοῦ κόσμου προέβη εἰς μίαν καινοτομίαν, ἄγνωστον εἰς τοὺς προκατόχους Αὐτῆς καὶ ἀντίθετον πρὸς τὸν Ἰ' Ἀποστολικὸν κανόνα, κατὰ τὴν συνάντησιν μετὰ τοῦ πάπα Ρώμης Παύλου τοῦ ζ' εἰς τὰ Ἱεροσόλυμα. Ἄς ὀμιλήσωμεν εὐθέως καὶ ἄνευ περιστροφῶν: ὁ σκανδαλισμὸς ὑπῆρξε μέγας. Ἠκούσαμεν ὅτι κατόπιν τούτου πολλὰ Μοναὶ τοῦ Ἁγίου Ὁρους ἠρνήθησαν νὰ μνημονεύουν τοῦ ὀνόματος τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος κατὰ τὴν θείαν Λειτουργίαν. Τώρα δὲ χωρεῖτε ἔτι περαιτέρω, ὅταν δι' ἀποφάσεως Ὑμῶν καὶ τῶν Ἐπισκόπων μόνον τῆς καθ' Ὑμᾶς Συνόδου καταργῆτε τὴν ἀπόφασιν τοῦ Πατριάρχου Μιχαὴλ Κηρουλαρίου, τὴν ἐπιβεβαιωθεῖσαν καὶ υἰοθετηθεῖσαν ἀπὸ ὄλων τὴν Ὁρθόδοξον Ἀνατολίαν. Πράττοντες τοῦτο, Παναγιώτατε, ἐνεργεῖτε οὐχὶ συμφώνως πρὸς τὴν ὑφ' ὄλης τῆς Ἐκκλησίας ἡμῶν υἰοθετηθεῖσαν στάσιν ἀπέναντι τοῦ

ρωμαιοκαθολικισμοῦ. Δὲν πρόκειται περὶ τῆς τοιαύτης ἢ τοιαύτης ἐκτιμήσεως τῆς συμπεριφορᾶς τοῦ Καρδινάλιου Οὐμβέρτου· δὲν πρόκειται περὶ οὐδεμίας προσωπικῆς συγκρούσεως μεταξὺ τοῦ Πάπα καὶ τοῦ Πατριάρχου. Ὁχι! ἡ οὐσία τοῦ ζητήματος ἔγκειται εἰς τὰς παρεκκλίσεις ἀπὸ τῆς Ὁρθοδοξίας, αἱ ὁποῖαι ἐρρίζωσαν εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν κατὰ τὴν ροὴν τῶν αἰώνων, ἀρχῆς γενομένης ἀπὸ τῆς διδασκαλίας περὶ τοῦ ἀλαθῆτου τοῦ Πάπα, ἡ ὁποία διευπώθη ὀριστικῶς εἰς τὴν Α΄ Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ. Ἡ δὴλωσις τῆς Ὑμετέρας Παναγιότῃτος καὶ τοῦ Πάπα ὀρθῶς ἀναγνωρίζει τὴν πρᾶξιν τῆς *«ἀμοιβαίας συγχωρήσεως»* ἀνεπαρκῆ διὰ τὴν κατάπαυσιν τόσον τῶν προγενεστέρων, ὅσον καὶ τῶν πολὺ προσφάτων διαφορῶν. Ἄλλ' αὐτὸ δὲν ἀρκεῖ: ἡ πρᾶξις αὐτὴ *ἐξισώνει τὴν πλάνην καὶ τὴν ἀλήθειαν*. Ἐν τῇ ροῇ τῶν αἰώνων ἅπανα ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ὀρθῶς ἐπίστευεν, ὅτι εἰς οὐδὲν παρεξέκλινεν ἀπὸ τῆς διδασκαλίας τῶν Ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐνῶ ἡ Ρωμαϊκὴ Ἐκκλησία εἰσήγαγεν εἰς τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν αὐτῆς σειρὰν καινοτομιῶν, μὴ συμφώνων πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ὅσον περισσότεραι καινοτομίαι εἰσήγοντο τόσον περισσότερο διηυρύνετο τὸ σχίσμα μεταξὺ τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς Δύσεως. Αἱ δογματικαὶ παρεκκλίσεις τῆς Ρώμης τοῦ 11^{ου} αἰῶνος ἀκόμη δὲν περιεῖχον τὰς πλάνας, αἱ ὁποῖαι προσετέθησαν βραδύτερον. Διὰ τοῦτο ἡ ἄρσις τῶν ἀμοιβαίων ἀναθεματισμῶν τοῦ 1054 θὰ ἠδύνατο νὰ ἔχη σημασίαν τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἐνῶ τώρα χρησιμεύει μόνον ὡς μαρτυρία παραμελήσεως τῶν μετὰ ταῦτα κηρυχθεισῶν σπουδαιοτάτων καὶ θεμελιωδῶν νέων διδασκαλιῶν, ἀγνώστων εἰς τὴν ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν, ὠρισμένοι ἐκ τῶν ὁποίων, ἐπειδὴ ἠλέγχθησαν ὑπὸ τοῦ Ἁγίου Μάρκου Ἐφέσου, ὑπῆρξαν ἡ αἰτία τῆς ἀπορρίψεως ὑπὸ τῆς Ἁγίας Ἐκκλησίας τῆς ἐνώσεως τῆς Φλωρεντίας.

Δηλοῦμεν ἀποφασιστικῶς καὶ κατηγορηματικῶς: Καμμία ἔνωσις τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας μὲ ἡμᾶς δὲν εἶναι δυνατή, ἐφ' ὅσον δὲν ἀποκηρύξῃ αὐτὴ τὰ νέα δόγματά της, καὶ καμμία κοινωρία ἐν τῇ προσευχῇ δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀποκατασταθῇ, ἄνευ ἀποφάσεως ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν, ἡ ὁποία κοινωρία ὁμως δὲν μᾶς φαίνεται δυνατὴ μέχρι τῆς ἀπελευθερώσεως τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, νῦν ἠναγκασμένης νὰ ζῆ εἰς κατακόμβας. Ἡ νῦν ἔχουσα ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Πατριάρχην Ἀλέξιον Ἱεραρχία δὲν δύναται νὰ ἐκφράζῃ τὴν γνησίαν φωνὴν τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας, διότι εἶναι πλήρως ὑποτεταγμένη εἰς τὴν ἄθεον ἐξουσίαν, ἐκπληροῦσα τὸ θέλημά της. Δὲν εἶναι ἐλεύ-

θεροι καὶ οἱ Προκαθήμενοι μερικῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν τῶν κομμουνιστικῶν χωρῶν.

Ἐπειδὴ τὸ Βατικανὸν εἶναι ὄχι μόνον θρησκευτικὸν κέντρον, ἀλλὰ καὶ κράτος, καὶ αἱ σχέσεις μετ' αὐτοῦ, ὡς ἔδειξε σαφῶς ἡ τελευταία ἐπίσκεψις τοῦ Πάπα εἰς τὰ Ἑνωμένα Ἔθνη, ἔχουν καὶ πολιτικὴν σημασίαν, πρέπει νὰ ὑπολογίζη κανεὶς καὶ τὸ ἐνδεχόμενον ἐπηρεασμὸν τῆς Ἱεραρχίας τῶν ὑποδοῦλων Ἐκκλησιῶν ὑπὸ τῶν ἀθέων ἀρχῶν εἰς τὸ ζήτημα τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἱστορία μᾶς μαρτυρεῖ, ὅτι αἱ διαπραγματεύσεις μετὰ τῶν ἐτεροδόξων ὑπὸ συνθήκας πολιτικῶν πιέσεων, πάντοτε ἔφερον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μόνον ταραχὰς καὶ σχίσματα. Διὰ τοῦτο θεωροῦμεν ἀπαράιτητον νὰ δηλώσωμεν, ὅτι ἡ ἡμετέρα ὑπερόριος Ρωσικὴ Ἐκκλησία, ὅπως ἀναμφισβητήτως καὶ ἡ νῦν εὐρισκομένη εἰς «κατακόμβας» Ρωσικὴ Ἐκκλησία, δὲν θὰ δεχθῆ κανένα «διάλογον» ἐπὶ τῶν δογμάτων μὲ τὰς ἄλλας Ὁμολογίας καὶ ἐκ τῶν προτέρων ἀπορρίπτει πᾶσαν σχετικὴν συμφωνίαν μετ' αὐτῶν, ἀναγνωρίζουσα τὴν δυνατότητα ἀποκαταστάσεως τῆς ἐνότητος μετ' αὐτῶν μόνον ἐὰν αὗται ἀποδεχθοῦν πλήρως τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν, ὑφ' ἣν μορφήν αὕτη διεφυλάχθη μέχρι τοῦδε ὑπὸ τῆς Ἁγίας Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας. Ἔως ὅτου δὲν συμβῆ τοῦτο, οἱ ἀναθεματισμοὶ τοῦ Πατριάρχου Μιχαὴλ Κηρουλαρίου διατηροῦν ὅλην τὴν ἰσχύν των καὶ ἡ ἄρσις των ὑπὸ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ἀποτελεῖ πρᾶξιν παράνομον καὶ ἄκυρον.

Βεβαίως δὲν εἴμεθα ἐναντίον τῶν εὐμενῶν ἀμοιβαίων σχέσεων μὲ τοὺς ἐκπροσώπους ἄλλων Ὁμολογιῶν, ἐφ' ὅσον δι' αὐτῶν δὲν προδίδεται ἡ ἀλήθεια τῆς Ὁρθοδοξίας. Διὰ τοῦτο ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἀπεδέχθη ἐν καιρῷ τὴν εὐγενῆ πρόσκλησιν νὰ ἀποστείλῃ παρατηρητὰς εἰς τὴν Β' Σύνοδον τοῦ Βατικανοῦ, ὅπως ἔστειλε παρατηρητὰς καὶ εἰς τὰς προτεσταντικὰς διασκέψεις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, διὰ νὰ ἔχωμεν ἐκ πρώτης χειρὸς πληροφορίας περὶ τοῦ ἔργου τῶν συνελεύσεων αὐτῶν ἄνευ οὐδεμιᾶς συμμετοχῆς εἰς τὰς κρίσεις των. Ἐκτιμῶμεν τὴν καλὴν συμπεριφορὰν πρὸς τοὺς παρατηρητὰς μας καὶ μετ' ἐνδιαφέροντος μελετῶμεν τὰς λεπτομερεῖς ἐκθέσεις των, αἱ ὁποῖαι βεβαιοῦν ὅτι ἐπῆλθον σημαντικαὶ μεταβολαὶ εἰς τὴν Ρωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν. Θὰ εὐχαριστήσωμεν τὸν Θεόν, ἐὰν αἱ μεταβολαὶ αὗται ἐξυπηρετήσουν τὴν ὑπόθεσιν τῆς προσεγγίσεώς της πρὸς τὴν Ὁρθοδοξίαν. Ἐὰν ὁμως ἡ Ρώμη πρέπει πολλὰ νὰ μεταβάλῃ, διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὸν «τύπον τῆς πίστεως τῶν Ἀποστόλων»,

ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, διαφυλάξασα τὴν πίστιν αὐτὴν μέχρι σήμερον ἀλώβητον, δὲν ἔχει τίποτε νὰ μεταβάλῃ.

Ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις καὶ τὸ παράδειγμα τῶν ἁγίων Πατέρων μᾶς διδάσκουν, ὅτι *ἡ Ἐκκλησία δὲν διεξάγει διάλογον μὲ τοὺς ἐκπεσόντας τῆς Ὁρθοδοξίας*. Πρὸς αὐτοὺς εἶναι πάντοτε ἐστραμμένος ὁ *μονόλογος* τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κηρύγματος, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Ἐκκλησία καλεῖ αὐτοὺς νὰ *ἐπιστρέψουν εἰς τοὺς κόλπους αὐτῆς*, ἀπαρνούμενοι πᾶσαν διδασκαλίαν ἀντίθετον πρὸς τὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ γνήσιος διάλογος ὑπονοεῖ τὴν ἀνταλλαγὴν γνώμων, ἐπιτρέπουσιν νὰ μεταπεισθοῦν οἱ μετέχοντες αὐτῆς πρὸς ἐπιτευξιν συμφωνίας. Ὡς εἶναι φανερὸν ἀπὸ τὴν ἐγκύκλιον *«Ecclesiam Suam»*, ὁ Πάπας Παῦλος ζ' ἀντιλαμβάνεται τὸν διάλογον ὡς σχέδιον *ἐνσωματώσεως* μας εἰς τὴν Ρώμην, ἢ ἀποκαταστάσεως τῆς μετ' αὐτοῦ κοινωνίας διὰ τινος τύπου, ὁ ὁποῖος ὅμως ἀφίνει ἀμετάβλητον τὴν διδασκαλίαν της καὶ ἰδιαίτερος τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν της περὶ τῆς θέσεως τοῦ πάπα ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἄλλὰ πᾶσα συμφωνία μὲ τὴν πλάνην εἶναι ξένη πρὸς ὅλην τὴν ἱστορίαν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ τὴν οὐσίαν αὐτῆς. Αὕτη θὰ ἠδύνατο νὰ ὀδηγήσῃ οὐχὶ εἰς τὴν ἐν ὁμοιοῖα ὁμολογίαν τῆς ἀληθείας, ἀλλ' εἰς μίαν φαινομενικὴν ἐξωτερικὴν ἔνωσιν, ὁμοίαν πρὸς τὴν συμφωνίαν τῶν διαφόρων σκεπτομένων προτεσταντικῶν κοινοτήτων τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Νὰ μὴ εἰσχωρήσῃ τοιαύτη προδοσία τῆς Ὁρθοδοξίας εἰς τὸ περιβάλλον μας!

Θερμῶς παρακαλοῦμεν τὴν Ὑμετέραν Παναγιότητα νὰ θέσῃ τέρμα εἰς τὸν σκανδαλισμὸν, διότι ἡ ὁδὸς τὴν ὁποίαν ἐπελέξατε, καὶ ἂν ἤθελεν ὀδηγήσῃ Ὑμᾶς εἰς σύμπνοιαν μετὰ τῶν Ρωμαιοκαθολικῶν, θὰ προκαλέσῃ τὴν διαίρεσιν τοῦ ὀρθοδόξου κόσμου, διότι ἀναμφιβόλως πολλὰ ἐκ τῶν πνευματικῶν τέκνων Ὑμῶν θὰ προτιμήσουν τὴν πίστιν εἰς τὴν Ὁρθοδοξίαν ἢ τὴν οἰκουμενικὴν ιδέαν τῆς συμβιβαστικῆς ἐνώσεως μεθ' ἑτεροδόξων, ἄνευ τῆς πλήρους τῶν ὁμοφροσύνης ἐν τῇ ἀληθείᾳ.

Ἐξαιτούμενος τὰς ἁγίας εὐχὰς Ὑμῶν, διατελῶ τῆς Ὑμετέρας Παναγιότητος ταπεινὸς ὑπηρέτης.

Ὁ Πρόεδρος τῆς Ἀρχιερατικῆς Συνόδου τῆς Ὑπερορίου Ρωσικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας,

† Μητροπολίτης Φιλάρετος

Νέα Ὑόρκη

Ἰανουάριος 1966

(*) **Russian Life**, Febr. 1966· **Orthodox Word**, Jan.-Febr. 1966· **Ὁρθόδοξος Τύπος**, 1.11.1966. Βλ. **Καλλινίκου Ἱερομονάχου Ἀγιορείτου** (ἐπιμελ.), Ὁρθόδοξος Μαρτυρία - Ἀντιοικουμενιστικὰ κείμενα..., σελ. 11-15, Ἅγιον Ὄρος - Ἀθήναι 1985.